

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU**

DPR-004-01/17-0015

Zagreb, 25. siječnja 2017.

**Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku
n/p ministrice gde Nade Murganić**
10000 Zagreb,
Trg Nevenke Topalušić 1
kabinet@mdomsp.hr

Predmet: zaštita prava i interesa djece stranih državljana bez pratnje roditelja

- *preporuka, upućuje se*
- *izvješće, traži se*

Poštovani,

Pravobraniteljica za djecu sa zabrinutošću prati ostvarivanje prava djece stranih državljana koji su se zatekli u RH bez pratnje svojih roditelja ili drugih osoba koje su po zakonu dužne skrbiti o njima (djeca bez pratnje). Nakon izbjegličkog vala 2015. godine broj djece bez pratnje znatno se povećao, no unatoč tome u Hrvatskoj nisu stvoreni preduvjeti za odgovarajući prihvati i pružanje pomoći ovoj izuzetno ranjivoj skupini djece. Obilazeći ustanove u kojima su smještena djeca bez pratnje, razgovarajući sa stručnjacima koji se bave njihovim prihvatom, civilnim udrugama i drugim dionicima koji se bave ovom problematikom, pravobraniteljica je uočila niz problema koji zahtijevaju sustavni pristup u njihovom rješavanju. Nedostatak specijaliziranih smještajnih kapaciteta, problemi u sustavu skrbništva, nedostatak prevoditelja samo su neki od uočenih problema koji zahtijevaju žurno rješavanje.

Prema podacima kojima raspolažemo za smještaj djece bez pratnje nema odgovarajućih kapaciteta. Prostori prihvatnih stanica za djecu s poremećajem u ponašanju i domovi za odgoj djece i mladeži nisu adekvatni za smještaj djece bez pratnje jer uvjeti smještaja ne odgovaraju njihovim specifičnim potrebama. Stručni djelatnici ovih ustanova nisu posebno osposobljeni za rad s djecom stranim državljanima, oni ne raspolažu osnovnim anamnestičkim podacima o djeci, o uvjetima života u zemlji porijekla, razlozima napuštanja matične države, jesu li žrtve zlostavljanja i slično. Jezične barijere često su prepreka jer djeca ne mogu izraziti svoje potrebe i teškoće na jeziku sporazumijevanja pa čak i neverbalna komunikacija može biti otežana zbog kulturoloških razlika, što je izuzetno frustrirajuće za djecu i djelatnike, a može dovesti do potpuno pogrešnog pristupa. Agresivno, autoagresivno i destruktivno ponašanje djece često je posljedica bespomoćnosti zbog situacije u kojoj su se djeca zatekla, a ne kao oblik poremećaja u ponašanju i vjerojatno bi se takvo ponašanje moglo izbjeći da su od prvog trenutka zadovoljene potrebe i osigurani uvjeti primjerenog zbrinjavanja, pomoći i zaštite. Djelatnici centara za socijalnu skrb nadležni za zbrinjavanje djece bez pratnje ističu probleme u pronalasku smještajnih kapaciteta, budući da domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, koji su primjereniji oblik smještaja budući da raspolažu kapacitetima za sveobuhvatnu skrb o djeci bez roditeljske skrbi, nisu skloni prihvatiti ovu djecu. Razlog tome je što njihovi

djelatnici nisu posebno educirani za prihvatanje ove rizične populacije djece, uvjeti nisu prilagođeni potrebama djece bez pratnje jer ove ustanove nemaju osigurane prevoditelje pomoću kojih bi se utvrdile potrebe djece, a nerijetko zbog dvojbi o stvarnoj dobi djece bez pratnje iskazuju zabrinutost i zbog sigurnosti ostale djece na smještaju o kojoj skrbe i za koju su odgovorni.

Uz osiguranje odgovarajućeg smještaja u zaštiti djece bez pratnje osobito je važno unaprijediti sustav skrbništva za djecu bez pratnje kako bi se osigurala sveobuhvatna zaštita prava i najboljeg interesa djeteta koje se bez roditelja zateklo u stranoj državi. Obveze skrbnika djeteta bez pratnje vrlo su zahtjevne i pokrivaju različite aspekte organiziranja podrške i pomoći djetetu što zahtijeva posebnu edukaciju, superviziju, profesionalizaciju skrbnika i organizaciju mreže podrške skrbniku kako bi taj posao obavljao u najboljem interesu djeteta, što, nažalost, u sadašnjim uvjetima nije postignuto.

S obzirom na uočene probleme preporučamo vam temeljem čl. 10. Zakona o pravobranitelju za djecu (NN 96/03) da:

- osigurate odgovarajuće i dostatne smještajne kapacitete za djecu bez pratnje u sustavu socijalne skrbi u obliku specijalizirane ustanove, stambenih zajednica ili specijaliziranog udomiteljstva sukladno utvrđenim individualnim potrebama svakog djeteta,
- osigurate usluge prevoditelja za djecu bez pratnje, kako u okviru smještajnih kapaciteta radi omogućavanja svakodnevnog funkcioniranja, određivanja i provođenja tretmana podrške, tako i radi omogućavanja sporazumijevanja djeteta sa skrbnikom radi omogućavanja punopravnog i kvalitetnog sudjelovanja djeteta u odlukama kojega se tiču,
- osigurate dovoljan broj educiranih, posebno osposobljenih i motiviranih skrbnika,
- osigurate mrežu podrške skrbniku djeteta bez pratnje i djelatnicima centara za socijalnu skrb u donošenju i provođenju odluka vezano uz zaštitu djece bez pratnje,
- u suradnji s nadležnim resornim ministarstvima osigurate uvjete za ostvarivanje prava djece bez pratnje na obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, reguliranje statusa, spajanje obitelji te uspostavu jedinstvene transparentne baze podataka o djeci bez pratnje stranim državljanima u Hrvatskoj.

Odgovarajući prihvatanje djeteta koje se nalazi u specifičnoj životnoj situaciji, pružanje pomoći i zaštite, nuđenje odgovarajućih kvalitetnih sadržaja preveniralo bi da dijete, opterećeno traumatičnim iskustvima i strahom od neizvjesnosti, napusti ustanovu i ponovno krene na put u nepoznato, što se, nažalost, često događa, dovodeći se u opasnost da postane žrtva krijumčara i trgovaca ljudima ili postane žrtva nasilja. Na njihovu zaštitu obvezuju nas preuzete međunarodne obveze te vas pozivamo da postupite sukladno danoj preporuci. Molimo vas da nas povratno izvijestite o poduzetom povodom ove preporuke.

S poštovanjem,

PRAVOBRANITELJICA ZA DJECU
doc. dr. sc. Ivana Milas Klarić